

ATATÜRK'ÜN HAYATI

Atatürk'ün 1881'de doğduğu Selanik, Osmanlı Devleti'nin çok uluslu yapısında değişik ırk ve dine mensup Osmanlı halklarının yaşadığı bir şehirdi. Bir liman şehri olan Selanik, Avrupa ve İstanbul'u birbirine bağlayan demir yollarına sahipti. Şehrin bu özelliği Avrupa'da meydana gelen yeniliklerin ve olayların takip edilmesini kolaylaştırıyordu.

Soyu:

Babasının adı Ali Rıza Efendi, annesinin adı Zübeyde Hanım'dır. Baba tarafından dedesi **Hafız Ahmet Efendi** XIV-XV. Yüzyıllarında Anadolu'dan Makedonya'ya yerleştirilmiş Kocacık Yörüklerindendir.

Anne tarafından dedesi; **Feyzullah Ağa** ise Konya Karaman'dan Rumeli'ye gelen **Konyar Yörükler**indendir.

Atatürk'ün anne ve babası evliliklerinde Ali Rıza Efendinin baba evine yerleştiler. Evliliklerinde; **Fatma, Ahmet, Ömer, Mustafa, Makbule ve Naciye** isiminde çocukları oldu. Mustafa Kemal'inin Makbule adındaki kız kardeşi haricindekiler küçük yaşta vefat etmişlerdir.

Mustafa Kemal'in babası, Zübeyde Hanım'ın isteğini dikkate alarak önce mahalle mektebine ardından da Şemsi Efendi okuluna gönderdi.

Mustafa Kemal'in babasının ölümü üzerine büyük sorunlarla karşı karşıya kalan annesi, önce çocuklarını yanına alarak Selanik yakınlarında **Langaza**'daki Rabla Çiftliği'nde çalışan ağabeyinin yanına yerleşti. Daha sonra Mustafa Kemal'in annesi Selanik'te bulunan kız kardeşinin yanına döndü. Burada bir süre **Selanik Mülkiye Rüştîyesi'ne** (sivil ortaokul) devam etmekteyken **Selanik Askeri Rüştîyesi'nin** sınavını kazandı.

Selanik Askeri Rüştîyesinin, Mustafa Kemal'in yetişmesinde önemli bir yeri vardır. Mustafa bu okulda, üstün başarı ve yeteneği ile öğretmenlerinin dikkatini çekti. Yüzbaşı Mustafa Efendi ondaki farklılığı görerek kendisine Kemal adını verdi.

Mustafa Kemal, Selanik Askeri Rüştîyesini bitirdikten sonra **Manastır Askeri İdadisi'ne** (Askeri Lise) girdi (1895). Bu okulun da Mustafa Kemal'in fikir hayatının oluşmasında ve gelişmesinde önemli etkileri olmuştur.

1899'da bu okuldan mezun olan Mustafa Kemal, İstanbul'a gelerek **Harp Okuluna** girdi (1899). Mustafa Kemal, **11 Ocak 1905'** de Harp akademisini **kurmay yüzbaşı** olarak bitirdi.

Askerlik Hayatı:

Mustafa Kemal'in ilk görev yeri, **kurmay yüzbaşı rütbesi ile 1905 yılında atandığı Şam'daki 5. Ordu olmuştur.** İlk katıldığı savaş Trablusgarp Savaşı (1911) dir.

Mustafa Kemal, Balkan Savaşlarında Çanakkale Boğazı'nı savunmakla görevli **Bolayır Kolordusunun Harekât Şubesi Müdürlüğünü yaptı.** Bu görevi sırasında bölgeyi yakından tanıdı. Bu durum, gelecekte, Çanakkale Savaşlarında kendisine büyük yararlar sağladı.

Balkan Savaşı'ndan sonra Mustafa Kemal, Sofya Askeri Ataşeliğine atandı. Birinci Dünya Savaşı' çıktığında Mustafa Kemal Sofya'da bulunmaktaydı.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Tekirdağ'da kurulacak olan **19. Tümen Komutanlığına verildi.** 25 Nisan 1915'te Gelibolu Yarımadası'na çıkarma yapan İtilaf güçleri karşılarında Mustafa Kemal'i bulmuşlardı. Mustafa Kemal emrindeki askerlere: **"Size ben taarruz değil, ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar geçecek zaman zarfında yerimize başka kuvvetler ve kumandanlar kaim olur."** Anafartalar,

Conkbayır ve Arıburnu'ndaki başarılarından dolayı kendisine "Anafartalar Kahramanı" unvanını kazandırdı. Çanakkale Zaferi'nden sonra Mustafa Kemal, 1916'da 16. Kolordu Kumandanlığına tayin edildi. 27 Şubat 1916'da Kolordusuyla birlikte **Diyarbakır'a nakledilirken, tuğgeneralliğe** (mirlivarlığa) yükseltildi. Doğu cephesi görevi sırasında Muş ve Bitlis'i Rus ordusundan geri aldı.

Mustafa Kemal Burada II. Ordu kumandanlığına vekil olarak getirildi. 1917'de de Kafkas Cephesi'ndeki II. Ordu Kumandanlığına ve sonra da Yıldırım Orduları Grubunda VII. Ordu Kumandanlığına tayin edildiyse de Mustafa kemal bu ordunun disiplinli olmadığını bir rapor hazırlayarak İstanbul'a geldi.

1917'de Veliiaht Vahdettin'in Almanya gezisine katıldı. Mustafa Kemal Almanya gezisinden sonra yeniden Filistin'deki VII. Ordu Kumandanlığına getirildi. Filistin Cephesi'nde Osmanlı ordusu, insan ve malzeme yönünden kendisinden çok üstün İngiliz kuvvetlerine karşı koyamadı ve düzenli bir şekilde ordusunu Halep'e çekerek burada düşman ilerleyişini durdurdu.

Mustafa Kemal 31 Ekim 1918'de Liman von Sanders'in yerine Yıldırım Orduları Grubu Kumandanlığına tayin edildiği günden bir gün sonra **Sadrazam İzzet Paşa** tarafından İstanbul'a çağrıldı. 13 Kasım 1918 günü İstanbul'a geldi.

Mustafa Kemal ülkeyi kurtarmak için 19 Mayıs 1919'da Anadolu'ya geçti. Halkın işgal kuvvetlerine karşı direnişini örgütledi. 23 Nisan 1920 'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Ankara'da toplanmasını sağladı.

Kurtuluş Savaşı sırasında ülkeyi yöneten meclisin başkanlığına seçildi.

Komutasındaki ordular Sakarya Savaşı ve Büyük Taarruz'u başarıyla sonuçlandırarak düşmanı yurttan kovdu. Saltanatı ve Halifeliği kaldırdı. 29 Ekim 1923'te cumhuriyeti kuran Mustafa Kemal ilk cumhurbaşkanı seçildi. Barış döneminde de ülkeyi başarıyla yönetti. Bütün ülkelerle dostça ilişkiler kurmayı amaç edindi. Ulusal bilinci geliştirmek için 1931'de Türk Tarih Kurumu'nu, 1932'de Türk

Dil Kurumu'nu kurdu. Eğitim alanında, siyasi, sosyal, ekonomi kalandaki birçok inkılaplar yaptı. 1934'te TBMM bir yasayla Mustafa Kemal'e "Atatürk" soyadını verdi. 10 Kasım 1938'de İstanbul'da Dolmabahçe Sarayı'nda ölen Atatürk'ün cenazesi Ankara'ya getirildi; bir süre için Etnografya Müzesi'ndeki geçici kabre kondu. 1953'te de Ankara'da Anıtkabir'de toprağa verildi.

ANNESİNİ ZİYARET ETTİKTEN SONRA

MUSTAFA KEMAL PAŞA DÜN SAMSUN'A GİTTİ

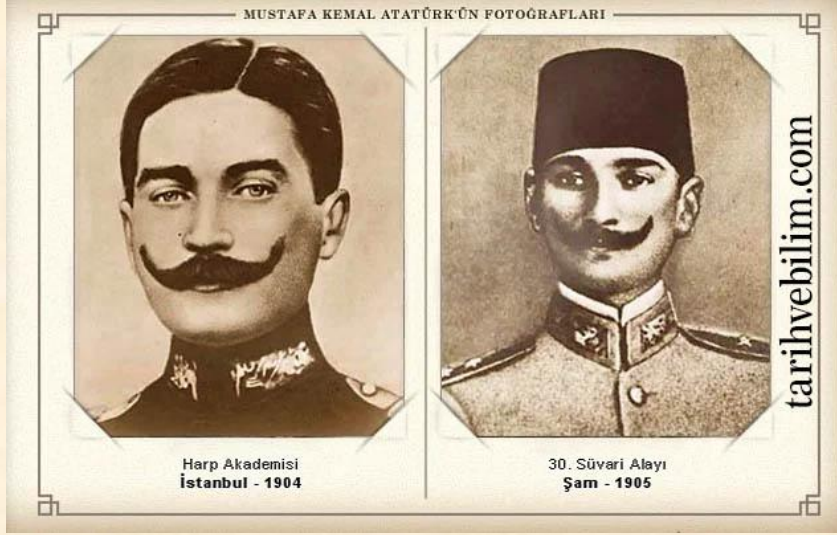
Bandırma vapuru, hareketinden önce Kızkulesi önünde
bir İngiliz binbaşı tarafından kontrolden geçirildi.
Karadeniz'de şiddetli fırtına hüküm sürüyor

İSTİKLÂL SAVAŞI GAZETESİ, Cumartesi 17 Mayıs 1919

Ö z e t :

Atatürk'ün gittiği okullar ve Askeri Hayatı
Mahalle mektebi
Şemsi Efendi Okulu

Bu okulda okuduğu sırada babasının ölümü üzerine annesiyle birlikte Langaza'da Rabla Çiftliğine gitti.

Selanik Mülkiye Rüştüyesi

Selanik Askeri Rüştüyesi

Manastır Askeri İdadisi

1898'de İstanbul'a gelerek Harp Okuluna kayıt oldu.

10 Ocak 1902'de teğmen rütbesi ile Harp Akademisinde öğrenimine başladı.

11 Ocak 1905'te Harp Akademisini Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle bitirdi.

1905'te Şam'a atandı.

Şam'da Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu. Ve bu cemiyetin bir şubesini de Makedonya'da açtı.

1907'de Şam'daki stajını tamamlayan Mustafa Kemal aynı yıl Kol Ağası Rütbesiyle Makedonya'ya tayin edildi.

Ordunun mutlak suretle siyasetten arındırılması fikrinden dolayı İttihat ve Terakki Cemiyeti ile arası açıldı ve Trablusgarp'a düzeni sağlamak bahanesiyle Selanik'ten uzaklaştırıldı.

Trablusgarp'da kendisine verilen görevi başarıyla tamamlayan Mustafa Kemal, Selanik'e döndü ve 1909'da **3. Ordu'nun Selanik tümeni Kurmay Başkanlığına** atandı. Bu görevdeyken 31 Mart Vakası gerçekleşti. II. Abdulhamit Tahtan indirilerek V. Mehmet Reşat tahta geçirildi. Meşrutiyet karşıtlarının İstanbul'da çıkardığı isyanı bastırmak için Selanik'ten gönderilen hareket ordusunda kolağası rütbesiyle görev yapmıştır.

Sofya:

1913'te İttihat ve Terakki Cemiyeti ile fikir farklılığı nedeniyle **Sofya ataşe-militerliğine** atandı.

-Tekirdağ:

- 19. Tümen Komutanlığı
- 1915 İngilizler Gelibolu Çıkarması sırasında Mustafa Kemal'i karşılarında buldular.
- Anafartalar, Conkbayır ve Arıburnu'nda üstün

karhramanlıklar gösterdiğinden dolayı Anafartalar kahramanı unvanı ile anıldı.

Kolordu Komutanlığı: 1916'da Kolordu komutanlığına atandı.

Diyarbakır:

Tuğgeneralliğe yükselterek ordusu ile birlikte Diyarbakır'a gönderildi.

Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri aldı.

II. Ordu vekilliğine getirildi.

Kafkas Cephesindeki II. Ordu Komutanlığına getirildi.

Yıldırım Orduları Grubunda VII. Ordu Komutanlığına atandı

1917'de Velaht Vahdettin'in yaveri olarak Almanya gezisine katıldı.

Filistin: VII. Ordu komutanlığına getirildi. Orduyu Halep'e çekti.

-Liman von Sanders'sin sıtma hastalığı nedeni ile ölümü üzerine Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığına atandığı günden bir gün sonra İstanbul'a çağrıldı.

İstanbul:

Düşman işgalinden kurtarmak için kuvvet komutanlarıyla toplantılar yaptı.

Samsun: 19 Mayıs 1919'da Samsun'a giderek Kurtuluş Savaşı için halkı örgütleyerek düşmana karşı direnişe geçmesini sağladı.

23 Nisan 1920'de TBMM'nin Ankara'da toplanmasını sağladı. Burada Başkan Seçildi.

-Büyük Taaruz'da Yunanlıları tamamen Anadolu'dan çıkardı.

29 Ekim 1923'de Cumhuriyeti İlan etti.

Barışçıl politikalar yürüttü.

Komşu ülkelerle ittifak anlaşmaları yaptı.

Ulusal Bilinci Sağlamak için:

Türk Tarih Kurumu (1931)

Türk Dil Kurumu (1932)

Eğitim, Ekonomi, Siyasal ve Sosyal alanda

İnkılaplar yaptı.

1934'te Atatürk Soyadını aldı.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Boğazlar'ın Türk Hakimiyetine girmesini sağlamıştır.

1938'de ise ebedi aleme intikal etmiştir.

Mustafa Kemal'in etkilendiği yazar ve düşünürler:

Manastır Askeri idadisindeki tarih öğretmeni ve aynı zamanda topçu kolağası, **Mehmet Tevfik Bilge'nin** sayesinde tarihe ilgi duymuş.

Arkadaşı **Ömer Naci** Atatürk'ün edebiyata ilgi duymasını sağlamıştır.

Yakın Arkadaşı Fethi Okyar'ın yardımı ile Fransız İhtilali'nin öncüleri Voltaire (Volter), J.J. Rousseau (Russo) gibi yazarları tanımıştır.

İhtilalin getirdiği milliyetçilik ve milli egemenlik ilkeleri onun için birer ilham kaynağı olmuştur.

Yurt içinde etkilendiği yazarlar:

Namık Kemal, Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Celal Nuri gibi bazı fikir ve sanat adamlarının eserlerini okumuştur.

TEST SORULARI:

1. Aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal'in fikir hayatının oluşumunu ve gelişimini etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) Yeni fikir ve düşüncelerin olduğu Selanik gibi özgür bir ortamda yetiştirme imkânı bulması
- B) Annesinin isteğiyle okul hayatına geleneksel eğitim veren Mahalle Mektebinde başlaması
- C) Manastır'daki meşrutiyet yanlısı öğretmenlerinden memleket meselelerini öğrenmesi
- D) Namık Kemal'in şiirlerindeki vatan ve millet sevgisinden etkilenmesi
- E) Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı milliyetçilik ve millî egemenlik fikirlerinden etkilenmesi

2. Mustafa Kemal ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) En çok etkilendiği yazarların başında Namık Kemal ve Tevfik Fikret gelmektedir.
- B) Harp Akademisi'nden kurmay yüzbaşı rütbesiyle mezun olmuştur.
- C) 31 Mart İsyanı'nın bastırılmasında, Hareket Ordusu'nda görev almıştır.
- D) İlk görev yeri, Şam'daki V. Ordu'dur.
- E) Katıldığı ilk savaş, Çanakkale Muharebeleridir.

3. Selanik şehrindeki çok uluslu yapının aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenemez?

- A) Milliyetçilik akımının etkilerinin yoğun olarak görülmesine
- B) Atatürk'ün fikir hayatının zenginleşmesine
- C) Azınlık haklarının kısıtlanmasına
- D) Yabancı devletlerin etkisinin artmasına
- E) Zengin bir kültürel yapının oluşmasına

4. Şehir; Selanik ile birlikte Osmanlı Devleti'nin Batıya açılan önemli bir bölgesidir. Aynı zamanda bu şehrin bulunduğu Makedonya bölgesinin diğer bir özelliği de II. Abdülhamit'e karşı meşrutiyet taraftarlarının yoğun olarak yaşadıkları bir yer olmasıdır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen ve Mustafa Kemal'in de eğitim aldığı bu şehir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sofya B) İstanbul C) Şam D) Manastır E) Trablusgarp

5.

I. Batıcılık

II. Milliyetçilik

III. İslamcılık

Mustafa Kemal'in yukarıdaki fikir akımlarından hangilerinden etkilendiği söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

6. Atatürk, çocukluğuna ve ilköğrenim yaşamına ilişkin anılarını ilk kez 1922 yılı başında Vakit Gazetesi yazarı Ahmet Emin Yalman'a çok içtenlikle şöyle anlatmıştır: Çocukluğuma dair ilk hatırladığım şey, mektebe gitmek meselesine aittir. Annem, geleneksel yöntemlerle eğitim veren Mahalle Mektebine gitmemi istiyordu. Babam ise yeni açılan Şemsi Efendi Mektebine devam etmemi ve yeni yöntemlere göre okumamı istiyordu. Nihayet babam bu meseleyi ustaca halletti. Önce Mahalle Mektebine başladım. Böylece annemin gönlü yapılmış oldu. Birkaç gün sonra da Mahalle Mektebinden alınıp Şemsi Efendi Mektebine kaydedildim.

Atatürk'ün çocukluk yılları hakkında verdiği bu bilgilere göre; ailesi ve Osmanlı eğitim sistemi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Osmanlı'da modern eğitim veren okullar da bulunmaktadır.

B) Ailede demokratik bir anlayış vardır.

C) Osmanlı'da eğitim birliği bulunmamaktadır.

D) Aile eğitime önem vermektedir.

E) Babası daha gelenekçi bir düşünceye sahiptir.

7.

- I. Ailesinin bu konuda ısrarcı olması,
- II. Askerlik mesleğini sevmesi,
- III. Osmanlı Devleti'nin o yıllarda içinde bulunduğu durum

Yukarıdakilerden hangileri Mustafa Kemal'in askerlik mesleğine yönelmesinin nedenleri arasında yer alır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

8.

- I. Selanik Mülkiye Rüştiyesi
- II. Selanik Askerî Rüştiyesi
- III. Manastır Askerî İdadisi
- IV. Harp Akademisi
- V. Harp Okulu

Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü okulların kronolojik olarak doğru sıralanabilmesi için kaç numaralı okulların yer değiştirmesi gerekir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) IV ve V E) III ve V

9.

Mustafa Kemal'in yaklaşık üç yıl eğitim aldığı Manastır kentiyle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Önemli bir limanı olan ve sanayileşmiş bir şehirdir.
- B) Özellikle tarih bilincini ve vatan sevgisini kazandığı şehirdir.
- C) Meşrutiyet yanlılarının yoğun olarak yaşadığı bir şehirdir.
- D) Çok kültürlü bir yapıya sahiptir.
- E) Yabancı devletlerin azınlıklar üzerindeki etkilerinin görüldüğü bir şehirdir.

10. Mustafa Kemal'in doğduğu ve 1896 yılına kadar kaldığı Selanik şehri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı ırka mensup Osmanlı halklarının yaşadığı bir yerdir.
- B) Bir liman şehri olup, Avrupa ve İstanbul'u birbirine bağlayan demiryollarına sahiptir.
- C) Osmanlı yönetimine karşı isyanların yoğun olduğu bir şehirdir.
- D) Avrupa'dan yayılan yenilik akımlarına ilk olumsuz tepkilerin verildiği yerdir.
- E) Hristiyan, Müslüman ve Yahudiler bu şehirde birlikte yaşamışlardır.

11. Mustafa Kemal'i, Manastır'da eğitim gördüğü dönemde derinden etkileyen olay bu savaş olmuştur. Bu savaşta Türk ordusunun savaş meydanında zafer kazanmasına rağmen, barış masasında istediğini elde edememesi onu derinden üzmüştür.

M. Kemal'in düşünce yapısı üzerinde etkili olan bu savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Balkan Savaşları B) 1897 Türk-Yunan Savaşı C) 93 Harbi (Osmanlı-Rus)
D) Trablusgarp Savaşı E) Kırım Harbi

12. Mustafa Kemal'in fikir hayatının oluşumunu ve gelişimini etkileyen kişi ve fikirleri ile ilgili verilen eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Enver Paşa - Askerlerin siyasetle uğraşması görüşü
B) Voltaire, J. J. Rousseau - Milliyetçilik ve Millî Egemenlik düşüncesi
C) Arkadaşı Ömer Naci - Edebiyata ilgi duyması
D) Manastır'daki öğretmeni Kolağası Mehmet Tevfik Bilge - Tarih Bilinci
E) Namık Kemal, Tevfik Fikret - Vatan ve Millet Sevgisi

13. Osmanlı Devleti'nin son yıllarda içinde bulunduğu kötü durum ve okuduğu kitaplar Mustafa Kemal'de Türkçülük düşüncesinin gelişmesine neden olmuştur.

Eğitim hayatı yıllarında Mustafa Kemal'in okuduğu şiirlerde "ulusal benliğimin gururunu tattıran ilk anlatımı buldum" dediği ve Türkçülük düşüncesinin gelişmesinde katkısı olan şair kimdir?

- A) Mehmet Emin Yurdakul B) Namık Kemal C) Tevfik Fikret
D) Sait Faik Abasıyanık E) Kemal Tahir

1-B, 2-E, 3-C, 4-D, 5-D,6-E, 7-D, 8-D, 9-A, 10-D, 11-B, 12-A, 13-A

Hazırlayan: Vedat Akbulak

Test Kaynaklar:

Milli Eğitim Yayınları T.C. İnkılap Tarihi Ders Kitapları
Eba

Test Kaynaklar:

<https://ogmmateryal.eba.gov.tr/panel/SoruTest.aspx?Id=2687&p=-1&t=css&tgk=4&tgo=6&tgz=3>